

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «*Методика музичного виховання*» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методичні засади музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку, сучасні наукові концепції, методики та методи, на основі яких відбувається процес виховання музичної культури, розвиток музичних здібностей дітей з метою становлення творчої особистості дитини; теоретичні, методичні і практичні основи музичного виховання дітей, закономірності процесу музичного розвитку дошкільнят, умови організації музично-освітньої роботи з дітьми.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення дисципліни «Методика музичного виховання»: «Історія педагогіки», «Дидактика», «Педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Естетика», «Основи музично-виконавської майстерності», «Гра на музичних інструментах». У процесі опанування студентами «Методики музичного виховання» реалізуються міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними предметами як філософія, анатомія, фізіологія, психологія (загальна, вікова та педагогічна).

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Методичні основи музичного виховання дітей.
2. Інноваційні технології в галузі дошкільної музичної освіти

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика музичного виховання» є формування в студентів комплексу ключових психолого-педагогічних, естетичних та мистецьких компетенцій шляхом засвоєння знань про закономірності прилучення дітей дошкільного віку до музичної культури, розвиток музичних здібностей у процесі навчання різноманітним видам музичної діяльності (сприйняття, виконавство, творчість, музично-освітній вид діяльності) та опанування методичних основ музичного виховання дітей; підготовка вихователя ЗДО, який на високому рівні володіє професійними музичними знаннями, вміннями та навичками, різноманітними методами та прийомами музичного виховання й навчання дітей дошкільного віку.

1.2. Основними завданням вивчення дисципліни «Методика музичного виховання» є:

- переконати студентів у необхідності музичного виховання як одного з провідних засобів формування різносторонньо розвинутої особистості дитини;
- забезпечити майбутнього спеціаліста системою знань з методики музичного виховання щодо розкриття закономірностей розвитку музичних здібностей та основ музичної культури дітей дошкільного віку;
- визначити методи, прийоми та організаційні форми музичного виховання дітей в різних видах музичної діяльності ЗДО.

1.3. Компетентності

1.3.1. Загальні компетентності

- здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу мистецтвознавчої інформації з різних науково-педагогічних та методичних джерел;
- здатність до творчої співпраці і взаємодії в команді;
- здатність до вільного користування засобами сучасних інноваційних технологій в галузі дошкільної музичної освіти;
- здатність до проектної організації музичної діяльності дітей дошкільного віку.

1.3.2. Фахові компетентності

- здатність до формування у дітей дошкільного віку елементарних уявлень про музичне мистецтво і засоби художньої виразності;
- здатність до формування у дітей дошкільного віку досвіду самостійної творчої діяльності у музичному мистецтві;
- здатність до організації і керівництва музично-ігровою (музична, театральна) діяльністю дітей дошкільного віку;
- здатність до індивідуального і диференційованого музичного розвитку дітей дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей (інклюзивна освіта);
- здатність застосовувати теорії і методики музичного виховання в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти.

1.4. Програмні результати навчання

- виявляти місце музичного виховання в системі естетичного виховання дітей відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти України;
- знати основні принципи та завдання музичного виховання дітей дошкільного віку згідно сучасних наукових поглядів та вимог щодо навчання і виховання;
- визначати специфіку музики як мистецтва, її навчальні, розвиваючі та виховні можливості; види музичного мистецтва;
- демонструвати знання основних форм, видів музичної діяльності дітей та методичних засад організації різних видів музично-творчої діяльності дітей дошкільного віку;
- здійснювати функції вихователя в організації музичної діяльності дітей дошкільного віку;
- засвоїти основні елементи музичної грамоти;
- визначати специфіку інноваційних технологій музичного виховання дітей в дошкільній освіті.
- використовувати у практичній діяльності активні методи і прийоми музично-виховної роботи з дітьми;
- впроваджувати у практичну діяльність основні положення сучасних програм з музичного виховання дітей дошкільного віку;
- виявляти обдарованих дітей та організувати роботу з ними;
- застосовувати власні музично-теоретичні знання в процесі різноманітної музичної діяльності дітей дошкільного віку;

- володіти елементарними навичками гри на дитячих музичних інструментах та прийомами виготовлення їх власноруч;
- володіти основними методичними прийомами інноваційних технологій зарубіжних систем музичного виховання у музично-виховній роботі з дітьми дошкільного віку;
- впроваджувати музичну складову в основні види корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 Методичні основи музичного виховання дітей

ТЕМА 1. Види музичної діяльності дітей дошкільного віку

Інформаційний обсяг теми:

Види музичної діяльності як різноманітні засоби пізнання дітьми музичного мистецтва, за допомогою яких здійснюється музичний та загальний розвиток особистості: *сприйняття, виконавство, творчість, музично-освітня діяльність*. Різновиди музичної діяльності: *сприйняття* як самостійний вид діяльності та як попередник і супутник іншим видам; *виконавство* та *творчість* в співах, музично-ритмічних рухах та грі на музичних інструментах.

Особливості музичної діяльності дітей. Види музичної діяльності як засоби розвитку музичних здібностей дітей. Особливості видів музичної діяльності, специфічний вплив на музичний розвиток дітей та важливість комплексного використання всіх видів музичної діяльності.

Слухання музики на музичних заняттях, розвагах, святах, співпраця з батьками у домашньому слуханні музики. Використання класичної музики в різних формах роботи, зокрема у формі казки-концерту. Креативний підхід до ознайомлення дітей з біографіями композиторів.

Спів. Дитячий голос і особливості його розвитку. Анатомічні і фізіологічні особливості голосового апарату дітей. Характеристика дитячих голосів. Охорона дитячого голосу.

Музично-ритмічні рухи. Розвиток відчуття ритму засобами ігрових технологій.

ТЕМА 2. Форми організації музичної діяльності дітей дошкільного віку

Інформаційний обсяг теми:

Використання музики в побуті як обов'язок вихователя. Слухання музики в аудіо запису, самостійне музикування дітей, вправи, ігри, розваги, ранкова гімнастика під музику, тематичні музичні ранки, бесіди-концерти, театральні постановки та спектаклі, хороводи, атракціони, святкові ранки тощо як форми організації музичної діяльності дітей.

Музичні свята, розваги: завдання, класифікація, форми, тематика, принципи побудови сценарію, етапи розроблення та особливості проведення, базисні компоненти. Співпраця вихователя, музичного керівника та батьків. Прилучення дітей до пізнання українських народних свят та розваг.

Самостійна музична діяльність дітей.

Організація розвивального середовища (музичні куточки тощо).

Тема: 3. Елементарне музикування. Гра на дитячих музичних інструментах.

Інформаційний обсяг теми:

Музична грамота. Важливість освоєння музично-теоретичних знань для активного сприймання музики в процесі різноманітної музичної діяльності дітей. Методика формування навичок сприймання метроритму і звуковисотності, розвитку ладового чуття на основі вивчення відносної та абсолютної систем сольмізації. Графічна партитура.

Виявлення обдарованих дітей та специфіка роботи з ними.

Гра як провідний вид музичної діяльності дітей. Музичні ігри (пальчикові, музично-дидактичні, музично-рухливі, музично-хороводні, музично-народні, інтерактивні та ін.). Інноваційні види музичних.

Класифікація та характеристика музичних інструментів.

Традиційні музичні інструменти, їх види та розвиток вміння грати на них. Цікаві історії виникнення про музичні інструменти та способи виготовлення їх власноруч.

Види нетрадиційних музичних інструментів, способи їх виготовлення та творчі форми роботи залучення дітей до гри на них (казки-мініатюри, оживлення казкового сюжету дотепним музикуванням тощо). Створення нетрадиційних оркестрів (горішкового, скляного, паперового тощо), роль людини-оркестра з інструментом стулофон. Музичні вправи з оркестрового музикування. Ігри з музичними інструментами.

РОЗДІЛ 2 Інноваційні технології в галузі дошкільної музичної освіти

ТЕМА 3. Зарубіжні системи музичного виховання.

Інформаційний обсяг теми:

Діагностика рівня музичних, артистичних та творчих здібностей дітей.

Використання методик зарубіжних систем музичного виховання у вітчизняній музичній педагогіці:

Музична педагогіка Карла Орфа (елементарне музикування).

Вальфдорська методика. Музика і рух (ритмопластика). Теоретичні основи музично-ритмічного виховання. Єміль Жак-Далькроз – основоположник системи музично-ритмічного виховання, його вклад у методику музичного виховання. Вальдорфська педагогіка про важливість музично-ритмічного виховання дітей. Специфіка педагогічних ідей Єміль Жак-Далькроза. Основні методи і прийоми розвитку чуття ритму і навичок виконання музично-ритмічних рухів. Відображення в рухах музичних образів у їх розвитку. Використання різних рухів з галузі фізкультури, гри-драматизації, танцю при слухання музики чи розучування пісні.

Методика М.Монтесорі.

Методика «Виховання талантів» Шінічі Судзукі (Японія).

Методика Тетяни Боровик (Білорусь). Ігрова продуктивна технологія Ходонович Л.С. (моделювання гри-заняття в музично-ігровий комплекс та в сюжетну композицію того чи іншого жанру). Система сюжетно-музично-дидактичних ігор. Методика «Виховання казкою» Л.Б.Фесюкової. Методика Скрипниченко Є.В. «Диво-ритміка».

Тема 4. Види музичної діяльності в корекційній педагогіці

Інформаційний обсяг теми:

Вплив музики на емоційну, вегетативну нервову та моторну системи дитини. Основні види корекційної роботи з дітьми: психогімнастика, ігро-, арт-терапія, логоритміка. Роль музичної складової в цих видах корекційної роботи з дітьми. Музика як обов'язковий компонент у системі логоритмічних занять. Інклюзія. Ритмічна гімнастика за системою Е.Жак-Далькроза для дітей з особливими освітніми потребами.

Логоритміка. Вирішення неврологічних та психологічних проблем у дітей із загальним недорозвитком мовлення засобами логоритміки у процесі логопедичних занять. Особливості організації занять з логоритміки. Види логоритмічної діяльності.

Музикотерапія як один із ефективних шляхів гармонізації внутрішнього світу дитини. Використання гедоністичного підходу на музичних заняттях.

Сугестивні (медитація, афірмація, музична релаксація) та катарсичний музикотерапевтичні методи. Арт-терапія як засіб самовираження дітей дошкільного віку. Музична казкотерапія у вихованні гармонійної особистості.

3. Рекомендована література

Основна

1. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років [Текст]. – 3-тє вид., доопрац. та доп. – К.: 2012. – 490 с.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні.: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003.- 243 с.
3. Кононова Н. Г. Обучение дошкольников игре на детских музыкальных инструментах: Кн. для воспитателя и муз. руководителя дет. сада: Из опыта работы. - М.: Просвещение, 1990. - 159 с.
4. Методика музичного виховання в дитячому садку: підручник / Н.А. Ветлугіна . – К.: Музична Україна , 1996. – 271 с.
5. Методика музичного виховання в дитячому садку: підручник / С.Шоломович. І.Рудченко. Р.Зінич. – К.: Музична Україна, 2000. – 246 с.
6. Музика розвиває, виховує, оздоровлює: навч.-метод. посіб. / Світлана Нечай. – К.: Світоч, 2012. – 144 с.
7. Музична педагогіка: навч. посіб. / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 248 с.
8. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: збірник методичних матеріалів / Упор. І.А. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 104 с.
9. Музыкальное воспитание дошкольников: Пособие для студентов пед. ин-тов, учащихся пед. уч-ш и колледжей, муз. руководителей и воспитателей дет. сада / О. П. Радынова, А. И. Катинене, М. Л. Палавандишвили; Под ред. О. П. Радыновой.— М.: Просвещение: Владос, 1994.— 223 с.
10. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти [Текст] / В.Ф. Черкасов – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткова

1. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. – С 268-283.
2. Витухновская А.А., Марченко А.С. Психология и педагогика художественного творчества: Учебное пособие для вузов. – 2-е изд. / А.А.Витухновская, А.С.Марченко - М.: Академический проект, 2008. – 430 с.
3. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. посіб. для вищ. навч. закладів. – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
4. Лепский В.Е., Лепская Н.А. Компьютер в художественном образовании / В.Е.Лепский, Н.А.Лепская. – М.: Научно-практический центр непрерывного художественного образования – 2005. – 215 с.
5. Мистецтво у розвитку особистості: монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
6. Музыкально-двигательные упражнения в детском саду: Кн. для воспитателя и муз. руководителя дет. сада / Сост. Е. П. Раевская и др. - 3-е изд., дораб. - М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
7. Новикова Г.П. Музичне виховання дошкільнят [Текст]: посібник для працівників дошкільних навчальних закладів / Г.Н. Новикова. – К.: Музична Україна, 2000. – 202с.
8. Олексюк О.М.; Ткач М.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. / О. Олексюк, М.Ткач. – К.: Знання України, 2004. – 264 с.
9. Орф К. Система детского музыкального воспитания / К. Орф. – М.: 1971. – 238 с.
10. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – с. 46, 52, 53, 55, 174 – 176.
11. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності: Навч.-метод. Л.Галіцина, 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
12. Рудницька О. Світоглядна функція мистецтва / О. Рудницька. // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 3. – С. 10-13.
13. Сорока Т.В. Музичне виховання дітей переддошкільного віку. – Запоріжжя: ЛПС ЛТД, 2002. – 84 с.

4. Методи та технології викладання і навчання

На заняттях з дисципліни «Методика музичного виховання» застосовуються аналітичні, синтетичні, індуктивно-дедуктивні методи навчання. У процесі занять використовуються як традиційні, пояснювально-ілюстративні методи (пояснення, розповідь, бесіда, приклад, демонстрація фрагментів музичних занять, впровадження мультимедійних методик навчання), так і методи проблемно-евристичного вивчення матеріалу (постановка проблеми, метод проектів, гіпотез та ін.). Також застосовуються

інтерактивні технології «Ажурна пилка», «Акваріум», «Мозковий штурм» тощо.

5. Форма підсумкового (семестрового) контролю навчання – залік

6. Критерії та методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Відмінно А (90-100 балів). Студент у повній відповідності до програми навчальної дисципліни опанував весь навчальний матеріал, викладений на лекційних та практичних заняттях та опрацьований ним у процесі самостійної роботи. Студент виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; виявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності, на основі цього робить власні висновки.

Відмінна оцінка передбачає точність у викладі матеріалу, високу культуру мовлення, широку ерудицію та психолого-педагогічну культуру.

Дуже добре В (80-89 балів). Студент володіє понятійним апаратом з основ музичного виховання; набуті уміння і навички дозволяють викласти матеріал логічно, послідовно, висловити власну думку, зробити висновок; студент правильно розкриває основний зміст матеріалу; добре знає основні закономірності музичного мистецтва та вміє використовувати їх у процесі розв'язання практичних завдань; комплексно вирішує поставлені завдання, правильно використовує довідкову літературу; у відповіді припускається 1-2 незначних помилок у використанні мистецтвознавчої термінології. Демонструє високу культуру мовлення.

Добре С (75-79 балів). Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. Знання студента дещо звужені, немає достатньої вільної аргументації і доведень. Культура мовлення висока.

Задовільно D (60-74 бали). Студент виявив знання навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; але припустився значної кількості помилок або недоліків при виконанні завдань. Відчувається поверховість у відповідях, невпевненість у власних висновках. Культура мовлення і точність висловлювань достатні, але зустрічаються певні мовні огріхи.

Достатньо E (50-59 балів). Студент висвітлює теоретичний матеріал на репродуктивному рівні; достатньо володіє термінологією; вміє проілюструвати теоретичні положення прикладами; у відповіді неповно обґрунтовує висновки, припускається помилок при узагальненні; при

розкритті окремих теоретичних положень припускається серйозних помилок, виявляє неточності у розумінні та інтерпретації музичної термінології; відчуваються труднощі у використанні теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань; не вміє самостійно зробити узагальнюючий висновок.

Незадовільно FX (35-49 балів) з можливістю повторного складання.

Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускається принципових помилок при виконанні передбачених програмою завдань. Не ознайомлений з педагогічною, науково-методичною літературою за тематикою навчальної дисципліни.

Неприйнятно F (1-34 бали) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни. Студент абсолютно не орієнтується у поняттях навчальної дисципліни; немає відповіді на поставлені запитання; не може продемонструвати практичні завдання.

• **Види роботи, які підлягають оцінюванню:**

- усні відповіді на практичних заняттях;
- поточні тести;
- творчі завдання;
- розробки занять, дидактичних ігор для кожної вікової групи;
- індивідуальні завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Підготовка конспектів, опорних схем.
2. Підготовка рефератів.
3. Підготовка мультимедійних презентацій.
4. Підготовка конспектів занять для дітей дошкільного віку з використанням різних видів музичної діяльності.
5. Створення та презентація власних творчих проектів.

Критерії оцінювання

• *усних відповідей:*

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчально-методичних посібників, журналів);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- якість публічного представлення розробленого матеріалу;

• *письмових, контрольних завдань:*

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка презентацій; фрагментів занять, дидактичних ігор тощо;
- самостійність опрацювання матеріалу, складання конспекту заняття, написання звіту, реферату;

- здатність письмово представляти розроблений матеріал, творчого використання набутих знань, вміння сформулювати своє ставлення до певної методико–педагогічної проблеми;
- якість опрацювання завдань.